

Muutamia lainasanoja ¹

Tunnetussa »Ottarin retki» -nimisessä anglosaksisessa tekstissä kerrotaan, kuinka norjalainen Othere eli Ottar tuli kuningas Alfred Suuren luo ja kertoi hänelle matkoistaan. Kuningas Alfred liitti hänen kuvauksensa Orosiuksen maailmanhistoriasta tekemäänsä käännökseen. Tässä Ottarin matkakertomuksessa on mm. seuraava:

»Ottar sanoi herralleen, kuningas Alfredille, että hän asui kaikista norjalaisista pohjoisimpana. Hän sanoi asuvansa tämän maan pohjoisosassa Norjan meren rannalla. Hän kertoi, että maa jatkui kuitenkin vielä kauas pohjoiseen siitä mutta että se oli aivan asumaton, vain muutamilla harvoilla seuduilla on ajoittain lappalaisia, jotka metsästävät talvella ja kalastavat kesällä merestä. Hän sanoi kerran halunneensa tutkia, kuinka pitkälle pohjoiseen maa ulottui ja asuiko tämän autiomaan pohjoispuolella ketään. Niinpä hän oli lähtenyt rannikkoa pitkin pohjoista kohti. Kolme päivää hänellä oli ollut autiomaata koko matkan oikealla kädellä ja avomeri vasemmalla. Sitten hän saapui niin kauas pohjoiseen, kuin valaanpyytäjien on tapana pisimmillä retkillään tulla. Sen jälkeen hän yhä jatkoi niin pitkälti pohjoiseen, kuin seuraavan kolmen päivän aikana voi purjehtia. Sitten maa kääntyi itään tai meri tunkeutui mantereeseen — kummin päin, sitä hän ei osannut sanoa. Vain sen hän tiesi, että hän odotti siellä länsituulta ynnä hiukan pohjoista ja purjehti sitten rannikkoa pitkin itään niin pitkälle, kuin neljässä päivässä voi purjehtia. Täällä hän sai odottaa suotuisaa pohjatuulta, koska maa kääntyi nyt etelään päin tai meri tunkeutui mantereeseen sisälle, kummin päin, sitä hän ei osannut sanoa. Tämän jälkeen hän purjehti rannikkoa

¹ Esitelmä Suomalais-ugrilaisen Seuran kokouksessa 12. 4. 1949. — Esitelmän suomentamisesta esitän kunnioittavat kiitokseni maist. Sakari Vapaasalolle.

etelää kohti niin pitkälti, kuin viidessä päivässä voi purjehtia. Täällä suuri joki tunkeutui mantereeseen. Sitten he pysähtyivät joelle, koska eivät uskaltaneet jatkaa matkaansa vihollisuuksien pelosta, sillä joen toisella puolen maa oli hyvin viljeltyä. Kotoaan lähdettyään hän ei vielä tähän mennessä ollut tavannut mitään asutusta, vaan oikealla kädellä oli koko matkan ollut autioseutuja, lukuunottamatta joitakin kalastajia ja linnustajia ja metsästäjiä, kaikki lappalaisia, sekä vasemmalla kädellä koko ajan avomeri. Beormit olivat sangen hyvin viljelleet maansa, mutta he eivät uskaltaneet nousta siellä maihin. Mutta terfynnien maa oli aivan autio, metsästäjien tai kalastajien tai linnustajien asentopaikkoja lukuunottamatta. Beormit kertoivat hänelle paljon tarinoita sekä omasta maastaan että naapurimaista, mutta näistä kertomuksista hän ei tiennyt, kuinka paljon niissä oli perää, koska ei ollut itse nähnyt. Hänestä tuntui, että lappalaiset ja beormit puhuivat melkein samaa kieltä.» Sitten hiukan jäljempänä: »Hän kertoi, että norjalaisten maa oli sangen pitkä ja sangen kapea. Kaikki laitumeksi tai pelloksi kelpaava maa sijaitsee meren rannalla ja sekin on paikoin sangen vuorista. Autio vuorenselkä sijaitsee idän puolella, asutun maan suuntaan.» Ja edelleen: »Vuorenselän toisella puolen, maan eteläosan kohdalla, on Ruotsi ja pohjoisosan kohdalla on Cwena-land. Kveenit hyökkäilevät välistä vuorenselän yli norjalaisten kimppuun, ja välistä norjalaiset taas heidän kimppuunsa.»

Aluksi muutama sana matkan reitistä. Ottar lähti kotoaan, luultavasti suunnilleen Malankivuonosta Pohjois-Norjassa. Täältä hän purjehti pitkin Norjan rannikkoa pohjoiseen, ohitti Nordkapin, tuli Kuolan niemimaan ympäri purjehdittuaan Vienan merelle ja päätyi sitten Kannanlahden pohjoisrannalle jonkin joen — joko Varzujan tai Umban — suulle.

Ottar mainitsee kolme kansaa, joiden määrittäminen tuottaa erinäisiä vaikeuksia.

Ensinnäkin kveenit. Tämä kansa, muinaisskandinaavien *kvenir*, on aivan ilmeisesti sama, jolla suomen kielessä on nimenä *kainulaiset*.

Toiseksi terfynnit. Ottarilla, kuten — osittain vielä nykyisinkin — myös muilla skandinaaveilla, *finnas* ei merkitse suomalaisia, vaan lappalaisia. Terfynnit ovat siis niitä lappalaisia, jotka ovat antaneet nimensä eräälle Kuolan niemien osalle. Vielä nykyäänkin kutsutaan erästä seutua venäjäksi nimellä *Terskij bereg*, Terin rannikko. Kuolan lapissa niemimaan itäosan nimenä on *Tarje*. Kalevalassa taas kohtaamme salaperäisen maan *Turjan*, jonka ilmeisesti kuviteltiin sijaitsevan maailman äärimmäisellä pohjoisrajalla.

Kolmanneksi beormit, so. pohjoiskarjalaiset. He ovat islantilaisten

satujen bjarmeja. Skandinaavisissa taruissa esiintyy kaksi bjarmien maata: *Biarmia ulterior*, jossa oli suuri virta, muinaisskand. *Vina* ja nyky-suomen *Viena*, sekä *Biarmia citerior*, Ottarin mainitsemien beormien maa, joka oli terfinnien naapurina. Heimskringlassa ja muissa skandinaavisissa lähteissä puhutaan bjarmien jumalasta. Hänen nimensä oli *Jomali*, jota ilmeisesti vastaa nyky-suomen *jumala*. Muinaisvenäjistä tunnemme nimen, mikä ilmeisesti on rinnastettavissa mainittuun *Bjarmar*-nimitykseen, nimittäin *Per(e)m*, jolla on kahdenlainen käytäntö. Ensinnäkin nimi *Kolo-Perem* tarkoittaa Kuolan niemimaan läntistä osaa. Toiseksi tarkoitetaan nimellä *Perm* pääasiassa syrjäänien maata, tästä on peräisin nykyinen läänin ja kaupungin nimi *Perm*.

Ottarin matkakuvauksen ja sen aihepiiriin liittyvien kertomusten tutkistelu tarjoaa siis viisi mielenkiintoista filologista ongelmaa:

1. Muinaisskandinaavin *Kvenir*, suomen *kainulaiset*.

2. Anglosaksin *Ter-*, kuolanlapin *Tarje*, suomen *Turja*, muinaisvenäjän *Тѣре* (siitä *Тѣрьскѣѣ берего*, nykyinen *Terskiŕ bereg*) ja kolmannentoista ja neljänntoista sataluvun venäjän *Трѣ*, *Терѣ*.

3. Anglosaksin *Beormas*, muinaisskandinaavin *Bjarmar*, muinaisvenäjän *Per(e)m*, josta nykyinen *Perm*.

4. Muinaisskandinaavin *Jomali* ja joku nyky-suomen *jumala*-sanaa vastaava suomalais-ugrilainen muoto.

5. Muinaisskandinaavin *Vina*, suomen *Viena*, venäjän *Dvina*. — Seuraavassa en koskettele *Jomalin* ongelmaa, jota jo aiemmin olen laajasti käsitellyt Acta Philologica Scandinavica 11. osassa., ss. 170—173.

Kysymyksestä *Kvenir* = *kainulaiset* minulla valitettavasti ei ole paljon sanomista. Arvelisin kuitenkin, että muinaisskandinaavisen sanan *Kyrjalar* 'karjalaiset' vertaaminen suomalaiseen *Karjala*-sanaan osoittaisi erään paralleelin. Tunnettuahan on, että suomalais-ugrilaisessa kantakielessä oli kaksi erilaista sananalkuista *k*-foneemia. Toista edustaa unkarissa aina *k*, toista muinaisunkarissa *χ*, nykyunkarissa *h*. Suomessa näitä momepia *k*-ääniteitä edustaa *k*. Niin on Suomessa *käsi*, unkarissa *kéz*, mutta Suomessa *kolme*, unkarissa *három* — muinaisunkarilaisessa Halotti beszéd-tekstissä on *charmul* 'ter'. Emme tiedä, mikä *k*-äänne alunperin on ollut suomen *kainulaiset* ja *Karjala*-sanoissa. Mutta jos nämä *k*-foneemit olivat alkujaan sellaiset, että niitä unkarissa olisi edustanut *h* — sellaista *k*-äännettä pidetään tavallisesti taka-*k*:na — ja jos tämä *k* olisi vielä varhaiskantasuomessa äännetty taempänä — mistä ei kuitenkaan ole todisteita — niin silloin voisi hyvin ajatella, että skandinaavinen *k* ei sopisi sen äännevastineeksi. Mutta sen sijaan on mahdollista, että mui-

naisskandinaavin *kw* ja *ku* vastaisivat tätä suomalais-ugrilaista äännettä. Näin olisivat siis syntyneet muodot *Kvenir* ja **Kurjalār* ynnä myöhemmin: *i*-mukauksen kautta, *Kyrjalār*. Asia kaipaa kuitenkin vielä selvittämistä.

Sitten toinen ongelma: *Ter*-aines sanassa *Terfinnas*. Kun venäläiset tuskin vielä näin varhain olivat joutuneet välittömään kosketukseen lappalaisten kanssa, täytyy nimen venäläisen muodon johtua karjalan sanasta **Turja*.

Muinaislapin vastaava muoto olisi **Tárjā*. Nimen alkuperä on hämärä. Emme myöskään voi päätellä, onko *Turja* lappalainen laina itämerensuomessa vai ovatko lapin ja itämerensuomen sanat alkusukulaisia.

Huomiota ansaitsee muinaisenglannin *Ter*-. On selvää, että muinaisenglannin sanan *e* ja nykyvenäjän sanan *e* eivät voi olla missään yhteydessä keskenään, koska *e* nykyvenäläisessä sanassa on suhteellisen nuori.

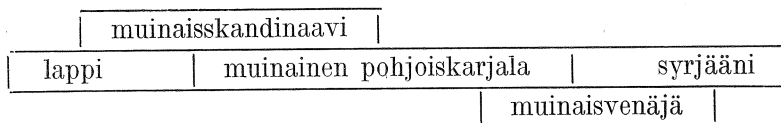
Muinaisenglannin *Ter*- on tietysti saatu muinaisskandinaavista. Kun Alfredin käyttämää *Ter*-asua tuskin voi pitää ilman muuta vääränä pro **Tur* tai **Tyr*, niin itämerensuomalaista esikuvaa **Turja* ei voi ottaa lukuun. Mutta muinaisskandinaavin *Ter* voi hyvinkin palautua muinaislapin sanaan *Tárjā*. Ottar luultavasti osasi lappia, mutta tuskin sentään bjarmien kieltä. Voidaan edelleen esittää kaksi näkökohtaa. Ensiksi: muinaisskandinaavin *Ter* sopii melko hyvin muinaislapin *Tár*-sanan vastineeksi. Ja toiseksi: jos voimme olettaa, että nykyisen kuolanlapin *Tarje* -sanan *a*-kvaliteetti oli kehittynyt jo silloin, niin alkuperäinen **Tárjā* olisi muinaisskandinaavissa säännön mukaan *Terja* joko *i*-mukauksen tai sitten analogian kautta: vrt. esimerkiksi islannin *verja*, gootin *warjan*.

Muinaislapin **Tárjā*-sanan toinen tavu ei ole edustettuna muinaisenglannin *Ter*-sanassa. Ei tietystikään voida vedota lopputavun äänne-
lailliseen katoon muinaisskandinaavissa. Systeemipakko olisi päinvastoin säilyttänyt *j*-äänteen, vrt. esimerkiksi muinaisislannin *feria*, *selia*, *veria*. Odottaissimme sen vuoksi Alfredin tekstissä asua **Terga-finnas*, emme *Terfinnas*. On kuitenkin ajateltavissa, että muinaisskandinaavin yhdys-sana **Teria-finna* sai asun **Terfinnar* (siitä muinaisenglannin *Terfinnas*) sellaisten yhdyssanojen analogian mukaan kuin muinaisislannin *bryn-glófi*, *bryn-hattr* — *brynja* ja *smiðbelgr* — *smiðja*.

Sitten kolmas probleemi: skandinaavien *Bjarmar*. Vaikeutena on pääasiassa ero sananalkuisten foneemien välillä: *b* muinaisskand. sanassa *Bjarmar*, mutta *p* venäjän sanassa *Perm*. Vokalismusi ei tuota sanottavia vaikeuksia. Muinaisskandinaavin *Bjarmar* kuuluu samaan sanatyyppiin kuin *bjarga*. Seuraavassa tavussa säilyneestä *a*:sta on johtunut *e*:n myö-

hempi *a*-mukaus (*a*-Brechung). Tämä on tapahtunut jo yhdeksännen vuosisadan alussa. Kehityskulku on suunnilleen tämä : $e^a > éa > éá > iá$ (*ja*). Ja siihen aikaan, jolloin englantia sai skandinaavisia lainasanoja, nämä muutokset olivat jo niin pitkällä, että diftongi edusti yksinäisvokaalia. Edelleen tutkiessamme anglosaksin monimutkaista diftongisysteemiä, jossa eri murteiden välillä on suuria eroavuuksia, voimme sanoa, että Englannin skandinaavisessa lainasanastossa $ěo$ oli ainoa mahdollinen äännevastine skandinaaviselle sanansisäiselle diftongille, minkä osana oli *e*- tai *i*-. Poikkeuksena on vain Northumberlandin murre, missä oli joko $ěá$, $ěo$ tai $ěo$. Muinaisenglannin $ěa$ ei alunperinkään voi tulla kysymykseen sanansisäisen muinaisskandinaavisen diftongin äännevas-
 ti-
 neena, sillä sen alkuosana oli $ě$ eikä $ě$ — *ea* on vain ea :n ortografinen lyhennys —, eikä tämä diftongi näin ollen voi vastata skandinaavista diftongia, oli sen alkuosassa sitten *e*- tai *i*- kvaliteetti. Voimme siis sanoa, että anglosaksin *Beornas* tarkkaan vastaa muinaisskandinaavin sanaa *Bjarmar*. Sekin kuvastaa aikaisempaa asua *Berma*-.

Sananalkuista konsonantismia tässä tarkatessamme on otettava huomioon viisi eri kieltä: muinaisskandinaavi, lappi, bjarmien kieli (so. muinainen pohjoiskarjala), syrjäni ja muinaisvenäjä. Lainausmahdollisuuksia voi havainnollistaa seuraavalla kuviolla:

Tämän kaavakuvan tarkoituksena on esittää, että sana voi siirtyä yhdeltä alueelta vain siihen välittömästi rajoittuvalle alueelle. Siten se voisi siirtyä lapista muinaiseen pohjoiskarjalaan ja tästä muinaisvenäjään, mutta ei suoraan lapista muinaisvenäjään.

Sananalkuisten *p* ja *b* -konsonanttien suhteen nämä viisi kieltä eroavat suuresti toisistaan. Muinaisskandinaavissa oli sekä *b* — vai olisiko mieluummin sanottava β ? — että *p*. Muinaisvenäjässä oli niinkään sekä *b* että *p*. Nykykarjalassa on sananalkuinen *p*, mutta myös, joskin harvemmin, *b*. Mutta karjalan sananalkuiset mediaklusiilit ovat ilmeisesti myöhempiä, ja bjarmien kielessä voimme edellyttää vain sananalkuisia tenuisklusiileja, siis *p*:tä mutta emme *b*:tä. Syrjäniin suhteen on asiaa vaikeaa ratkaista. Todennäköisesti kantapermissä oli sekä sananalkuisia tenuise-
 t-
 että mediaklusiileja. Lapin edustus on vielä vaikeampi. Professori Ravila on sitä valaissut. Nykylapin murteissa on neljä vastinetta nykysuomen sananalkuisille tenuiksille *p*, *t*, *k*. Ensiksi tenuisklusiilit *p*, *t*, *k*, toiseksi

puolisoinnilliset mediat *b, d, g*, kolmanneksi soinnilliset mediat *b, d, g* ja neljänneksi soinnilliset spirantit β, δ, γ . Lausefoneettisista syistä nämä äänneet tavallisesti vaihtelevat keskenään. On sangen todennäköistä, että Ottarin merimatkojen aikaan venäjänlapissa oli soinnilliset spirantit β, δ, γ .

Tulemme siis siihen, että sananalkuinen *p*- voi muuttua sananalkuiseksi β -ksi lainautuessaan tämän ajan venäjänlappiin, ja päinvastoin sananalkuinen *b*- tai β - muuttuu sananalkuiseksi *p*-ksi tullessaan tämän ajan muinaispohjoiskarjalaan.

Tarkastelkaamme sitten mahdollista lainatietä. Venäläinen historian­tutkija Tiander on esittänyt, että muinaisskandinaavin *Bjarmar* olisi alunperin germaaninen ja että sana olisi lainattu muinaisskandinaavista muinaispohjoiskarjalaan, jolloin olisi tapahtunut muutos $b > p$, ja sitten viimeksi mainitusta muinaisvenäjään. Tiander ei näytä kiinnittävän mitään huomiota germaaniin äännelakeihin, mutta sinänsä lainankulku muinaisskandinaavi $>$ muinaispohjoiskarjala $>$ muinaisvenäjä on sangen todennäköinen. Jos sanaa *Bjarmar* pidetään alunperin skandinaavisena, voidaan sille esittää aivan tyydyttävä etymologia. Skandinaavin *Bjarmar* lienee muodostettu maan nimestä. Tänä nimenä olisi siis voinut olla *Bjarmr*, *Bjõrm* tai *Bjarm*. Siihen sisältyvä indogermaaninen sanajuuri voisi olla *bher-*, mikä lähinnä merkitsee 'hervortreten, eine spitze oder scharfe kante bilden; kante, ecke, spitze' ja esiintyy esimerkiksi vähävenäjän sanassa *bérdo* 'abgrund' ja muinaisislannin sanassa *borð* 'rand'. Asu *Bjarm* olisi siis melkein identtinen saksan sanan *bräme* 'rand' kanssa. Islannin *barmr* 'ufer' ja myöhäishollannin *berm* 'berme' ja myöhäisenglannin *brim* olivat rinnakkaisia muodostuksia.

Alunperin merkitsi maannimi *Bjarmr*, *Bjarm*, *Bjõrm* 'rantaa, reunaa, äärtä'. Pitemmälle emme pääse. Emme tiedä, miksi tämä nimi annettiin juuri tuolle seudulle. Se saattoi tarkoittaa sekä tunnetun maailman äärtä että Vianan meren rantaa. Näyttää siltä, että skandinaavit antoivat nimen *Bjarmr*, *Bjarm* tai *Bjõrm* pohjoiskarjalaisten maalle. Sen jälkeen bjarmit itse ovat käyttäneet sitä omasta maastaan. Muinaisskandinaavisia sanoja *Bjarmr*, *Bjarm* tai *Bjõrm* edusti kaikkia kolmea muinaispohjoiskarjalassa varmastikin **Permi*. Aivan säännönmukaisesti tästä *Permi*-sanasta tulee muinaisvenäjän *Perm*.

Ja lopuksi viimeinen probleemi, Viananjoen nimi. Venäjän *Dviná* tarkoittaa kahta eri jokea. Toisen suussa sijaitsee Arkangeli, toisen Riika. Suomalaiset sanovat jälkimmäistä Väinäjoeksi. Sen venäläinen nimi *Dviná* on kaiken todennäköisyyden mukaan muodostus liiviläisestä sanasta *vēna* 'sund, breite mündung eines flusses'; huomattakoon liivin *Rīgø vēna* 'die breite flussmündung der Düna, bei Rīga', muinaisliivin *Vēn* 'die

Düna', viron *Veina-jõgi* 'die Düna'. Venäläisen *Dvina*-muodon pohjana on ehkä assosiaatio muinaisvenäläiseen yksikön nominatiiviin *dvina* 'zweifältig', mihin voidaan verrata liettuan sanaa *dvynù* 'zwillinge', sillä itse asiassahan tämä joki on kaksiosainen Riianlahdessa.

Etymologisesti liivin *vēna* sanan pitäisi olla läheinen suomen sanoille *väinäntaimi*, *väinönputki*, molemmat kostean, vetisen paikan kasveja, ja nimelle *Väinämöinen*, joka on selitetty vedenhaltijaksi. Puolalainen Rozwadowski ehdottaa mainituille itämerensuomen sanoille indogermaanista alkuperää; **väinä* tulisi sanasta **dhweinā*, sanskritissa *dhivati* 'fliessen', keski-iirissä *dóe* 'meer' jne. Toisaalta Wiklund sanoo, että niissä kuvastuu laina hyvin vanhasta kantagermaanisesta sanasta **dwēinā*, isl. *dvīna* 'abnehmen' jne. ennen äänteenmuutosta *ei* > *ī*.

Vienanjoen nimenä taas on venäjässä *Dviná* ja muinaisskandinaavissa *Vīna*: nykykarjalassa se myös on *Vīna* ja suomalainen sana onkin varmasti karjalainen laina. Skandinaaveille *Vienanjoki*, varsinkin sen alajuoksu, tuli jo varhain tutuksi heidän retkillään. Harald Gráfeldin voittoa bjarmeista *á Vīnu borði* »Vienan rannalla» ylistetään eräässä Gráfeldardrápan säikeistössä, runon, jonka Jónssonin mukaan on täytynyt syntyä kohta vuoden 970 jälkeen. Vasmer taas katsoo venäläisten saapuneen Vienanjoen suulle vuosien 1110 ja 1165 välillä. Tämä seikka riittää osoittamaan, että Vienan nimi ei voi olla venäläistä alkuperää. Koska siis tämä sana aikaisemmin esiintyy muinaisskandinaavissa, meidän täytyy hylätä se ajatus, että sana periytyisi muinaisvenäjältä ja olisi sitten lainattu bjarmien kieleen ja siitä muinaisskandinaaviin. Muinaisvenäläinen *Dviná* voidaan varmasti selittää muodostuneeksi muinaisskandinaavin *Vīna*-sanan vastineesta. Voimme ajatella, että venäläisiä ihmetytti Vienanjoelle joutuessaan sen nimen *Vīna* yhtäläisyys heidän Väinäjolelle antamansa nimen *Dviná* kanssa. Vienanjokikin on kaksihaarainen virta, sen lähdejokinahan ovat Suhona ja Vytšegda. Oli sen vuoksi luonnollista, että venäläiset panivat merkille eivät vain nimien samantaisuutta vaan myös molempien jokien samankaltaisuuden, vaikka niiden kaksihaaraisuus onkin erilainen. Väinäjoki on jakautunut supuoleltaan, Vienanjoki yläjuoksullaan.

Nykyinen karjalainen asu edellyttää aikaisempaa **Vēna*-asua, koska pitkä vokaali *ē* on karjalassa, kuten suomessakin, diftongiutunut: karjalassa ja suomessa *tie*, mutta virossa *tee*. Muinaiskarjalan **Vēna* voidaan selittää lainatuksi venäläisestä sanasta *Dviná*. Sananalkuinen *d* on karjalassa kadonnut. Tavallisesti venäjän *i*:tä vastaa tosin karjalassa ja suomessa pitkä *ī*; esimerkiksi suomen *viitta*, venäjän *svitá*. Mutta karjalan *viehkuri* 'wirbelwind' < ven. *vichr* ja suomen *miero*, myös karjalassa *miero* 'parocia, tractus ruralis, pagus' < ven. *mir*-sanoissa on *ie* venä-

jän *i*:tä vastaamassa. Mikkolan mukaan *ie* edustaa aikaisempaa *e*:tä, joksi *i* jo varhain oli muuttunut näissä pohjoisvenäläisten murteiden sanoissa. *e* tavataan *i*:n sijalla, vaikkakin vain paikoittain, pohjoisvenäläisissä murteissa Arkangelin, Aunuksen, Vologdan, Novgorodin, Vjatkan ja Permin lääneissä, harvemmin Kostromassa ja Jaroslavlissa. Minun on kuitenkin huomautettava, että missään ei Vienanjoen nimenä ole **Dvená*. Ei liene lainkaan aihetta aiheetta epäillä, että karjalan *Viena*, *miero*, *viehkuri* voidaan yhdistää tuohon pohjoisvenäläisten murteiden *e*-vaihteluun.

Näin voidaan olettaa, että muinaisskandinaavin *Vína* edustaa Vienan nimen alkuperäistä asua. Mutta **Vína* -sanan etymologia puuttuu vielä. Kaksi mahdollisuutta on olemassa. Ensinnäkin sana voi olla germaanista alkuperää. A priori tämä ajatus ei näytä kovin todennäköiseltä. Kuitenkin olisi muinaisskandinaavisen *Bjarmar* -nimen germaaninen alkuperä tälle hypoteesille sattuva paralleeli. Mutta ajatus **Vína* -sanan germaanisesta alkuperästä täytyy kuitenkin joka tapauksessa hylätä, sillä sille ei ole yhtään sattuvaa germaanista eikä edes indogermaanista etymologiaa.

Toiseksi: sana voi olla suorastaan bjarmilaista alkuperää. Tuntuuhan järkevältä ajatella, että skandinaavit saivat erään bjarmilaisen joen nimen bjarmeilta itseltään. Tällä toisella mahdollisuudella on sen vuoksi etusija. Emme kuitenkaan voi selittää, että Vienanjoen nimi olisi karjalainen sukulainen liiviläiselle Väinäjoen nimelle. Sillä Vienanjoen nimen kantasuomalaiseksi asuksi on katsottava **Vína* ja Väinäjoen kantasuomalaiseksi asuksi **Väinenä*. Millään perusteilla ei voikaan ajatella, että bjarmilainen **Väinenä* kantasuomalaisesta sanasta **Väinenä* olisi muuttunut muinaisskandinaavisen kansaetymologian kautta sanaksi *Vína*.

Enempi keskustelu bjarmilaisen Vienanjoen nimen, siis **Vína* -nimen, etymologiasta onkin parasta jättää fennougristien suoritettavaksi. Lähinnä on tällöin ratkaistava, onko **Vína* alunperin bjarmilainen sana vai onko se lainattu bjarmien kieleen lapista tai samojedista. Varmaankin lappalaiset ovat varhain oleskelleet Vienanjoen suistossa. Samojedienkin voidaan olettaa käyneen siellä. Edelleen on ratkaistava, onko **Vína* omaperäinen uralilainen sana vai onko sille etsittävä indogermaanista lähtöä. Kun oletamme Väinäjoen nimelle (kantasuomen **Väinenä*) indogermaanista alkuperää, mikä on sangen epävarmaa, niin voidaan ehkä olettaa, että **Väinenä* on lainattu indogermaanisen **dhweinā* sanan varhaisesta kanta-germaanisesta vastineesta, ennen *ei > ī* muutosta, kun taas bjarmilainen **Vína* edustaa myöhempää, tämän muutoksen tapahduttua saatua lainaa samasta germaanisesta sanasta.